

PRIJEDLOZI, PRIMJEDBI I KOMENTARI NA DOSTAVLJENI DOKUMENT (PEDAGOŠKI STANDARDI I ...)

Prezime i ime: Nusret Ahmetović

e-mail: nusret.ahmetovic@gmail.com

Opća zapažanja:

Ovaj prijedlog Standarda smatram **neozbiljnim, površnim i populističkim**, možda zato što sam očekivao više i nadao se da će uposlenici Ministarstva i Instituta kao i njihovi saradnici ponuditi nešto bolje. Da će biti hrabriji kad su u pitanju prijedlozi, ali ništa od toga, sve se svelo na **prepisivanje, dodvoravanje i podilaženje** onima koji ne dozvoljavaju da se segment odgoja i obrazovanja pomjeri sa mrtve tačke i konačno krene naprijed.

Prijedlogom Standarda se **ne osigurava ista polazna osnova, ne osiguravaju se isti uvjeti za odgojno-obrazovni rad i ne određuju se minimalni i optimalni prostorni i drugi opći materijalno-tehnički uvjeti neophodni za obavljanje nastavnog rada na nivou škole, a da ne govorim o nivou općine i kantona.**

Ovim prijedlogom stanje se neće popraviti, a znam, da će doći do pogoršanja u nekim segmentima – naravno govorim samo o dijelu koji se odnosi na nastavni predmet Tehnička kultura.

Pojedinačni komentari

Poglavlje broj: 4.1.1.

strana broj: 55 TRENUTNO STOJI:

Redovno nekombinovano odjeljenje broji **(1)**

min 16, opt 22, max 26 učenika

Komentar: Ovaj prijedlog prihvatam, ali ona jedinica pored, pa još i u zagradi.

PRIJEDLOG IZMJENE:

Nemam prijedlog. Ovo je odlično, predlažete smanjenje učenika u odjeljenju. Hvala Vam.

Neću reći: Ovim prijedlogom podilazite najbrojnijoj populaciji koja radi sa djecom, a to su nastavnici razredne nastave.

Ako su oni zadovoljni "Standardi prolaze". Osumnjičeni za "podmićivanje" nastavnika razredne nastave su: Sindikat, Pomoćnica ministra M.H. i još nekoliko osoba.

Pojedinačni komentari

Poglavlje broj: 4.1.9.

strana broj: 55

Obrazloženje:

TRENUTNO STOJI:

Grupa za realizaciju nastave iz nastavnih predmeta za koje je predviđena podjela odjeljenja u grupe (5)

min 8, opt 11, max 16 učenika

Ovo razumijem 8 je ½ od 16, 11 je ½ od 22, a 16 je broj koji se odnosi na minimalan broj učenika u odjeljenju po vašem prijedlogu, što nije tačno, jer ste pod tačkom (1), na strani 55 naveli da: „Ako prilikom formiranja odjeljenja broj učenika bude veći od 26 učenika po odjeljenju pristupa se formiranju drugog odjeljenja, čak i ako će broj učenika u formiranim odjeljenjima biti ispod minimalnog broja propisanog u tački 4.1.1.“

Ako ovo pročitate dolazite do zaključka da je minimalan broj učenika 13

Pod tačkom (1) na strani 55 ste naveli. „Ako prilikom formiranja odjeljenja broj učenika bude veći od 52 učenika pristupa se formiranju trećeg odjeljenja.“ Ovdje ste bili nejasni*, a da bi to predočio navest ću primjer:

U školi imamo dva odjeljenja 3. razreda. Prvo odjeljenje broji 26, a drugo 27 učenika. Po vašem prijedlogu drugo odjeljenje se dijeli na dva odjeljenja od kojih jedno broji 13, a drugo 14 učenika tako da imamo situaciju da sad prvo odjeljenje ima 26, drugo 13, a treće 14 učenika. **Ponavlja se opet da je minimalan broj učenika u odjeljenju 13.**

I dalje ste pod tačkom (1) na strani 55 ste naveli: „Ako prilikom formiranja odjeljenja broj učenika bude veći od 78 učenika pristupa se formiranju četvrtog odjeljenja i tako redom“

Sad imamo situaciju da imamo dva odjeljenja po 26 učenika, a treće odjeljenje ima 27 i dijeli se, a poslije podjele ćemo imati 4 odjeljenja prvo 26, drugo 26, treće 13, a četvrto 14 učenika i **opet se ponavlja da je minimalan broj učenika u odjeljenju 13.**

Da stvar bude još gora pod tačkom (5) na strani 56 ste u zadnjoj rečenici naveli da:

„Podjela odjeljenja u grupe vrši se ako odjeljenje broji 17 i više učenika, s tim da u jednom odjeljenju mogu biti formirane maksimalno dvije grupe učenika“.

Ovo je, bit ću blag, **zlonamjerno i podlo** od strane predlagača, **ovo vrijeđa inteligenciju**. Još ste dodali da u odjeljenju mogu biti formirane maksimalno dvije grupe što je praktično nepotrebno jer sa maksimalnim brojem učenika u odjeljenju od 26 i podjelom odjeljenja u grupe ako broji 17 i više učenika **NIKAD** nećemo doći u tu situaciju. To znaju oni koji se iole razumiju u račun (u takvu situaciju možemo doći kad bi maksimalan broj učenika u odjeljenju bio 35 i više, a to ovdje nije slučaj).

PRIJEDLOG IZMJENE:

Umjesto: Grupa za realizaciju nastave iz nastavnih predmeta za koje je predviđena podjela odjeljenja u grupe (5)

min 8, opt 11, max 16 učenika

Treba da stoji:

Podjela odjeljenja u grupe je obavezna bez obzira na broj učenika u odjeljenju.

Ovo praktično znači da svako odjeljenje koje je priznato od strane ministarstva pa čak i ako broji manje od 16 učenika, treba dijeliti u grupe. Tek tad možemo govoriti o istoj polaznoj osnovi i osiguravanju istih uvjeta za odgojno-obrazovni rad svim učenicima na području kantona. Razlozi za ovakav prijedlog su sljedeći:

Podjela učenika na grupe, kad je u pitanju Tehnička kultura, ne vrši se zbog norme nastavnika, već zbog **praktičnih radova i praktičnih vježbanja**, a **blok-časovi** se ne realizuju da bi nastavniku ispunili želju, već da bi ostvarili sve zadate ciljeve (ishode učenja). Više o ovoj temi na linku: [Praktični radovi i blok-časovi](#) na str. 10 - 14.

Ono što ću još istaći, a zbunjuje me je: Kako je moguće da se od strane ministarstva priznaje podjela na grupe kad je u pitanju izborni predmet (Vjeronauka - D/K/R). Dešava se da grupa broji "čak" 2 ili 3 učenika.

* Još bih predložio da u standardima odredite način podjele učenika prilikom formiranja novog odjeljenja, jer iz ovih primjera uvijek imamo situaciju da jedno odjeljenje broji 13, drugo 14, a ostala odjeljenja 26 učenika. Desit će se da jedan učenik ode i onda morate spajati odjeljenja što može izazvati frustracije i nezadovoljstvo kod učenika, roditelja, nastavnika i direktora. Jer svaka ta promjena zahtijeva izradu novog rasporeda što nije ni jednostavno, ni lahko, a iziskuje određene troškove. Takođe se može desiti da uposlenici ciljano upisuju učenike u školu kako bi došlo do podjele odjeljenja.

U pogledu ovog predlažem da se vrši nova podjela svih učenika u odjeljenja. Odnosno da novoformirana odjeljenja imaju ujednačen broj učenika.

Pr. $17 + 18 + 18 = 53$, (a ne $26 + 13 + 14 = 53$ ili

$19 + 20 + 20 + 20 = 79$, (a ne $26 + 26 + 13 + 14 = 79$ ili

$21 + 21 + 21 + 21 + 21 = 105$, (a ne $26 + 26 + 26 + 13 + 14 = 105$...

Pojedinačni komentari

Poglavlje broj: 1 ŠKOLSKI PROSTOR

TRENTNO STOJI:

strana broj: 5

Napisano je: U cilju zadovoljavanja osnovnih pedagoških standarda, sanitarnih, zdravstveno-higijenskih i drugih prostornih uvjeta, utvrđuje se minimalna i optimalna površina ukupnog prostora po jednom učeniku, kao i pojedinačne površine karakterističnih prostora pri čemu struktura prostora treba zadovoljiti osnovne preduvjete za odvijanje nastavnog procesa, ali i druge životne uvjete u pogledu kubature, svjetlosti, temperature, funkcionalnosti, sigurnosti i slično.

Navedena površina utvrđuje se kako slijedi:

Pa je pod tačkom 1.6. navedeno da: Radionica/laboratorija u osnovnoj školi (po učeniku na času) ima

min 2 m² opt 3 m²

Ispod ove tabele navedeno je da: Preporučena visina stropova zatvorenih prostora je 3m.

U vezi ovoga ste predložili

Na strani 9. u prvom stavu ste naveli:

- izbjegavati pretrpane učionice jer je koncentracija CO₂ u učionici direktno i značajno povezana sa brojem učenika.

Na strani 8 u drugom stavu ste naveli:

- potrebno je uraditi nastavak istraživanja i mjerenja vezano uz veći broj zagađivača, ali i praćenje utjecaja materijala u enterijeru, aktivnosti korisnika, opreme i sredstava za čišćenje na kvalitet zraka u unutrašnjem prostoru;

Na strani 24 u Poglavlje broj: 2.3.2.5 TEHNIČKA KULTURA I OSNOVE TEHNIKE (OPREMA I NASTAVNA SREDSTVA I UČILA) **u vezi ovoga ste naveli**

PROSTOR - specijalizirana učionica – kabinet, pripremna soba - pretkabinet za pripremanje materijala za praktične radove i vježbe i ostava za potrošni materijal i opremu.

Komentar: Ovo je odlično, ali u ovim standardima dat je prijedlog koji je u koliziji sa navedenim.

Obrazloženje: Na strani 24, u tabeli NAMJEŠTAJ pod rednim brojevima od 1 – 21 dat je prijedlog kad je u pitanju namještaj i zbrajanjem stavki sam došao do rezultata koji izgleda ovako:

26 ormara, 18 stolova, 17 stolica + police + mašine sa postoljem

Razmislite koja površina je potrebna da smjestite sve ovo, po mojoj procjeni 40 - 50 m², a ako kabineti i učionice imaju između 40 i 60 m², postavlja se pitanje gdje smjestiti onih 16 učenika i još im obezbijediti minimalno 32 m² prostora.

Odgovor je: u salu za tjelesni ☺.

PRIJEDLOG: Uraditi istraživanje o stanju i opremljenosti kabineta za Tehničku kulturu u osnovnim školama Kantona Sarajevo, jer bez ovog istraživanja svi prijedlozi su neozbiljni.

Napomena: Poznato mi je da u nekim školama nastavu Tehničke kulture ne realizuju u kabinetu već u učionici ili nekim podrumskim prostorijama sa visinom stropa od 2,3 m.

Pojedinačni komentari

Poglavlje broj: 2.3.2.5 TEHNIČKA KULTURA I OSNOVE TEHNIKE (OPREMA I NASTAVNA SREDSTVA I UČILA)

strana broj: 28 TRENTNO STOJI:

Napomena: Prostor, oprema i nastavna sredstva rađeni su na bazi 16 učenika (grupa) sa kojima se radi. Svaki učenik ima svoje radno mjesto. Osnovni alat za realizaciju radnog zadatka dat je za svakog učenika, a alati koji se povremeno koriste dati su u manjem obimu. Nije predviđen potrošni materijal za izvođenje vježbi, koji predstavlja veoma značajnu stavku jer ga nije moguće predvidjeti budući da zavisi od izabrane vježbe.

Komentar: Ako je ovako kako ste naveli zašto se pojavljuju brojevi 2, 3, 7, 9, 10, 12 i 14, 50 i 60

Obrazloženje: Logično je da se koriste brojevi 1, 4, 8 i 16, ako je već baza 16 učenika.

PRIJEDLOG IZMJENE: Predlažem da navedeni tekst zamijeni i da piše:

Napomena: Prostor, oprema i nastavna sredstva rađeni su na bazi 13 učenika (grupa) sa kojima se radi. Svaki učenik ima svoje radno mjesto + 1 mjesto kao rezerva. Osnovni alat za realizaciju radnog zadatka dat je za svakog učenika 13 + 1 (rezerva), a alati koji se povremeno koriste dati su u manjem obimu 6 + 1 (rezerva). Nije predviđen potrošni materijal za izvođenje vježbi, koji predstavlja veoma značajnu stavku jer ga nije moguće predvidjeti budući da zavisi od izabrane vježbe.

Ono što je takođe interesantno je broj stavki kad su u pitanju alati, mašine, aparati, pribor, slike, očigledna sredstva, konstruktorske kutije ... U pitanju je 210 stavki sa 1725 komada različitih artikala, koji su često isti, ali se greškom pojavljuju u različitim grupama.

Primjer: Pila, testera, ram pile, sto sa 8 škripova, 16 paralelnih stega, rende grubo, rašpa za drvo ...

Robotska ruka je učilo i mašina

Pojedinačni komentari

Poglavlje broj: 5.1. strana broj: 60

TREUTNO STOJI: pod rednim brojem 28 Tehnička kultura broj nastavnih časova redovne nastave 20

PRIJEDLOG IZMJENE:

Da umjesto **20**, broj nastavnih časova redovne nastave bude **16**.

OBRAZLOŽENJE: Razlog za ovakav prijedlog su otežani uslovi rada (dim, prašina, štetna isparavanja, zračenje, podrumске prostorije ...),

Priprema za realizaciju praktičnog rada (za svaki održani čas 1 čas pripreme)

OBRAZLOŽENJE: Razlog za ovakav prijedlog je obaveza nastavnika da pripremi potreban alat za čas, potreban materijal, tehničku dokumentaciju. Nastavnik mora voditi računa o održavanju mašina, alata i pribora, njihovom čišćenju, popravkama, evidenciji itd.

Da ispod tabele dodate i stav (6) u kojem stoji:

(6) Specifični oblici nastave koji se realizuju u okviru Nastavnog plana i programa iz predmeta Tehnička kultura 5., 6., 7., 8. i 9. razredu ulaze u nastavnu normu nastavnika Tehničke kulture po jedan čas sedmično za svako odjeljenje za koje se ona realizuje (DODATNA NASTAVA: tehničko crtanje, elektronika, robotika, CNC mašine i 3D modeliranje i printanje, posjete industrijskim i energetskeim postrojenjima, gradilištima, objektima graditeljske baštine, sanitarnim deponijama, fabrikama za reciklažu ...).

I na kraju šlag na tortu - ono što se neće svidjeti kolegama, ali se mora reći:

Predlažem da se podjela odjeljenja na grupe vrši, **ako i samo ako** je:

- nastavnik u avgustu mjesecu pripremio godišnji program rada u kom je predviđeno da realizuje 70% i više časova vježbi, praktičnih radova i posjeta za svaki razred (odjeljenje) u kojem predaje
- nastavnik pripremio potrebnu dokumentaciju (crteži, šabloni, modeli...)
- nastavnik izvršio predračun i pripremu potrebnog materijala za svaki čas praktičnog rada
- nastavnik pripremio alate i mašine potrebne za realizaciju praktičnog rada
- kabinet za tehničku kulturu opremljen potrebnim inventarom, mašinama, alatom i materijalom.
- nastavnik obučen da realizuje praktične radove u oblastima kao što su modelarstvo, maketarstvo, mašinstvo, elektrotehnika, elektronika, radiotehnika, robotika, 3D modeliranje i printanje, CNC upravljanje
- nastavnik osposobljen da spoji sa računarom, podešava, pokreće i opslužuje mašine kao što su: CNC glodalica, CNC stiroterm, CNC laser, CNC tokarski stroj, 3D printer ...
- nastavnik zna koristiti alate za crtanje uz pomoć računara kao što su autoCad, arhiCad, Sketchup, Corel, elektroCad, 3Dsmax, Maya, Catia itd.
- nastavnik zna koristiti softvere za programiranje i upravljanje CNC mašinama, robotima, robotskim rukama, robotskim kolicima (ultimaker Cura, Benbox, Aspire, laser GBRL, mBlock, C, C++,)
- nastavnik zna programirati: lego robota, robotska kolica, robotsku ruku, m-bot, mikrobit ...
- škola ima neke od licenciranih softvera za crtanje i upravljanje koji su navedeni.
- Predlažem da onome ko sve navedeno zna smanjite normu na dva časa u nastavi i dodjelite 14 časova za obuku kolega nastavnika Tehničke kulture. Radim 27 godina u osnovnoj školi i sve vrijeme se usavršavam i obrazujem, ali od svega navedenog (a ja sam ovo naveo) više od 50 % pojmova niti poznajem, niti imam želju da ih upoznam.

Izgleda da zbog ovog nećemo imati ni podjelu na grupe, niti blok čas - jer mi to ne želimo. Ne želimo raditi praktične radove, pa nije ni čudo što smo dobili ovakav prijedlog standarda.

Uvažena gospodo,

dođite u škole, snimite trenutno stanje i sve će vam biti jasno, nemojte da na osnovu prijedloga za nabavku **robota**, CNC mašina, robotskih ruku, 3D printera, CNC lasera ... **neko pomisli da imate nastavnike osposobljene da to i koriste**. Većina nas ima strah da koristi običnu bušilicu, ubodnu pilu, lemilicu i sl., a da ne govorim kakav je otpor kod većine kolega/kolegica prema tim vašim robotima, CNC-eovima i sličnim glupostima. Sve to će i ako nabavite skupljati prašinu negdje u nekoj ostavi, kao i skije i pametne table, kao i 3D printeri, međusklopovi, mBotovi ...

Ne znam da li Vam je poznato da savremena oprema poput ove koju ste naveli tako brzo zastarijeva, da jednostavno nije moguće da izvršite obuku svih zainteresovanih, a već je došlo do zastare, pojavljuju se novi proizvodi, tako da brzo ostajete i bez podrške kad je u pitanju softver i rezervni dijelovi.

Predlažem da se vratimo tradicionalnoj vrijednosti – manuelnom radu, da kod učenika razvijamo fine i grube psihomotoričke sposobnosti.

Da učenike upoznamo sa osnovnim geometrijskim likovima (pravougaonik, kvadrat, kružnica, trougao, šestougao ...)

Da učenike upoznamo sa osnovnim geometrijskim tijelima (kocka, kvadar, piramida, prizma, valjak, kupa ...)

Da učenike upoznamo sa osnovnim simbolima u građevinskoj tehnici, mašinstvu elektrotehnici, elektronici i mehatronici.

Da učenike upoznamo sa prostima mašinama (strma ravan, klin, poluga, valjak, točak, kugla, ...)

Da učenike upoznamo sa osnovnim elementima građevine (stup, stub, zid, strop, svod, kupola ...).

Da učenike upoznamo sa prostim i jednostavnim strujnim kolima (prekidač, provodnik, potrošač, izvor).

Da učenike upoznamo sa osnovnim elektroničkim elementima (otpornik, kondenzator, zavojnica, dioda, tranzistor, integrisano kolo).

Da učenike upoznamo sa osnovnim logičkim sklopovima ("I", "ILI", "NE", "NI", "NILI")

Da učenike upoznamo sa osnovnim električnim mašinama (generator, transformator i elektromotor).

Da učenike upoznamo sa osnovnim dijelovima kućanskih aparata (grijač, elektromotor, termoregulator).

Da učenike upoznamo sa osnovnim mašinskim elementima (vijcima, zakovicama, vratilima, oprugama, klinovima, klipovima, zupčanicima, osovinama ...).

Dajte molim Vas da učenici praktično realizuju osnovne radne operacije kao što su rezanje, bušenje, brušenje, turpijanje, probijanje, mjerenje i obilježavanje, zakivanje, lemljenje, lijepljenje ...

Dajte da učenici nauče kotirati, kružnicu, pravougaonik i kvadarat.

Dajte da radimo tako da bilo ko može doći i provjerit koliko smo kvalitetni radili.

Dajte da i učenici i roditelji i kolege razumiju ishode i da ih mogu mjeriti.

Nemojte zaboraviti da je ovo osnovna škola i da radimo sa djecom od 10 – 15 godina i da ista ta djeca imaju potrebe i da će živjeti u svijetu koji se mijenja 50 puta brže od obrazovnog sistema.

Poštovanje i pozdrave upućujem onima koji me poštuju i pozdravljaju.

Nusret Ahmetović

Sarajevo, 15.1.2024.g.

Dostavljeno putem e-maila:

Aktivu nastavnika Tehničke kulture, Informatike i Osnova tehnike JU OŠ „Musa Ćazim Ćatić“

Direktorici škole JU OŠ „Musa Ćazim Ćatić“

Pomoćniku direktora JU OŠ „Musa Ćazim Ćatić“

Pedagogu škole

Školskom odboru JU OŠ „Musa Ćazim Ćatić“

Nastavničkom vijeću JU OŠ „Musa Ćazim Ćatić“

Instut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja

Ministarstvu za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo